

BOGDAN DOLENC

Srednji Vzhod v plamenih

Srednji Vzhod brez kristjanov ne bi bil več to, kar je bil doslej

Papež Frančišek in patriarhi vzhodnih Cerkva so dvignili glas proti brezbriznosti, ki seje smrt. Srednji Vzhod je v plamenih, ponekod se je že spremenil v pogorišče in kup ruševin, drugod že dolgo tli. Na tem velikanskem ozemlju, kjer je tudi zibelka krščanstva, je danes ostalo še nekako 14,5 milijona kristjanov, kar je 5,6% tamkajšnjega prebivalstva. Manjšina torej, ki izginja, odhaja v neznano, umira brez glasu. Iz Sirije, ki je v ruševinah, je pred vojno že zbežalo kakšna dva milijona kristjanov, iz Iraka okoli milijon. A zbežati so morali tudi mnogi muslimani. V Izraelu so že desetletja napetosti in spopadi med dvema narodoma. V Egiptu so krščanski Kopti izpostavljeni nasilju islamistov, v Jemnu pa vlada ena najhujših humanitarnih katastrof.

Papež Frančišek ve, da ob teh strahotah ne more molčati. V soboto, 7. julija letos (2018), je povzdignil svoj glas sredi »(ne)kulture molka«, ki vlada na Zahodu. Govoril je tiho, skoraj pridušeno, a njegov govor je bil glasen krik, rotnje in bičanje »brezbriznosti, ki ubija«. Potrkal je na vest svetovne in evropske politike, če je v njej ostalo sploh še kaj vesti.

Papeževo »orožje« je molitev, predvsem skupna, ekumenska molitev. K takšni molitvi je tokrat povabil patriarhe in druge voditelje krščanskih Cerkva na Srednjem Vzhodu. Ni jih vabil v Rim, ampak je želel, da se vsi skupaj kot romarji napotijo v mesto Bari ob Jadranski obali, ki velja za »okno proti Vzhodu«. Ne le zemljepisno, ampak tudi zato, ker v Bariju hranijo kosti sv. Nikolaja, na Vzhodu zelo češčenega svetnika.

V davnem 12. stoletju je sv. Bernard takole pisal tedanjemu papežu Evgenu III.: »Katedra (sedež), na kateri sediš, je opazovalnica, s katere bediš nad vsemi, a ne z namenom, da bi gospodoval, ampak da bi služil. Biti moraš glasnik resnice, zavetje zatiranih, zagovornik revnih, upanje bednih, varuh sirot, oko slepih, jezik nemih, kaznovalec zločinov, strah hudobnežev, bič mogočnih, kladivo trinogov...«

Mar ni to kar ustrezen opis papeževanja Franciška, pa tudi sv. Janeza Pavla II. in še koga? Papež ni monarh, ni predstavnik nedotakljive dinastije, ki se želi za vsako ceno obdržati na prestolu. Ni politik, ki mora biti všečen in skuša ugajati na vse strani, samo da bi zmagal na prihodnjih volitvah. Papež si upa biti neprijeten in moteč. Ne boji se povedati resnice. Dobro ve in tudi na glas pove, da svetovni politiki, tudi voditelji večinsko krščanskih držav, igrajo na Srednjem Vzhodu umazano igro. Govorijo o miru in pogajanjih, za hrbtom pa vojskujočim se stranem prodajajo orožje in preštevajo okrvavljene naftne dolarje.

Papež je povedal brez ovinkarjenja: »Nasilje se vedno ‹hrani› z orožjem. Ni mogoče dvigati glasu in govoriti o miru, če se hkrati v ozadju odvija nebrzdana tekma v oboroževanju. Gre za velikansko odgovornost, ki obtežuje vest narodov, še posebej najmočnejših. Ne smemo pozabiti dogodkov prejšnjega stoletja, ne smemo pozabiti lekcije Hirošime in Nagasakija.

O tem, kaj vse obremenjuje »vest najmočnejših narodov«, je nedavno spregovoril iraški kardinal Louis Raphael Sako. »Slabitev krščanskih skupnosti na Srednjem Vzhodu se je začela z vojaškim posredovanjem ZDA leta 2003. Vse od operacije Puščavski vihar se drastično zmanjšuje število vernikov Kaldejske zedinjene Cerkve v Iraku.« Kardinal krivde za ugašanje krščanstva v teh deželah ne pripisuje muslimanom: »Vzrok je vojna, mednarodna politika, ki nam je vsilila kulturo delitev. Brez težav smo štirinajst stoletij v miru sobivali z muslimani, ki nas cenijo. Kdor nam hoče zares pomagati, mora podpirati naklonjenost muslimanov do kristjanov.«

Srečanje v Bariju je bilo prvo takšno papeževo srečanje s patriarhi Cerkva na Srednjem Vzhodu. Poleg mirovnega ima tudi močno ekumensko sporočilo. Bari je postaja na poti, ki bi jo lahko označili

kot »ekumenizem srečanj« in teh je že bilo kar nekaj v njegovem papeževanju. Semkaj spadajo njegova potovanja, ki so imela ekumensko razsežnost in so ga vodila v Jeruzalem, v Carigrad in na otok Lesbos. Vsakokrat je bil ob njem tudi carigrajski patriarh Bartolomej I., tudi tokrat v Bariju. Omenimo še zgodovinski objem med Frančiškom in moskovskim patriarhom Kirilom na Kubi, srečanje z luterani v Lundu na Švedskem in še potovanji v Armenijo in Gruzijo. V zadnjem času pa se v ta niz uvrščajo še srečanja s Kopti v Egiptu, z valdenci v Torinu in junija letos s Svetovnim svetom Cerkev v Ženevi ob 70. obletnici te ekumenske ustanove.

Ekumenizem papeža Frančiška ima več razsežnosti, saj tudi edinost po njegovem nima le enega obraza. Pomeni mu »skupaj moliti, skupaj delati, skupaj hoditi, skupaj opravljati dela ljubezni«. »Ekumenizem molitve« – za to in za srečanje je šlo v Bariju. Podobno je leta 2014 skupaj s carigrajskim patriarhom molil v cerkvi Božjega groba v Jeruzalemu. V vatikanskih vrtovih je z izraelskim in palestinskim predsednikom molil za mir v Sveti deželi, prav tako z anglikanskim primasom v cerkvi sv. Gregorja na Celiju v Rimu. Tokrat pa je to bila molitev za Srednji Vzhod, za pregnane kristjane in druge, ki tam po krivici trpijo.

Sveti Janez Pavel II. je ob neki ugrabitvi otroka, majhne deklice, ki so jo italijanski mafijci ugrabili in izsiljevali zanjo velikansko odkupnino, zaklical: »Če ne prej, pred otrokom se morate ustaviti!« Podobno papež Frančišek: »Upanje ima obličje otrok. Na Srednjem Vzhodu velikansko število otrok objokuje nasilne smrti v družini in ima pred očmi zasedeno domovino. Njihova edina prihodnost je beg. To je smrt upanja. Oči preštevilnih otrok že leta in leta gledajo ruševine namesto šolske table, poslušajo oglušujoče bobnenje raket namesto veselega živžava otroških iger. Ljudje, prisluhnite vendar, prosim vas, kriku otrok, katerih usta oznanjajo Božjo slavo (prim. Ps 8,3). Šele takrat, ko bo svet obrisal njihove solze, bo vnovič našel svoje dostojanstvo.«

Bo svet še kdaj našel svoje dostojanstvo? Dokler na svojih najmodernejših televizijskih zaslonih z visoko ločljivostjo – ob hkratni visoki otopelosti srca – mirno gleda solze in kri otrok,

dokler se bodo Evropejci šopirili v razkošnih hotelih in na plažah Sredozemskega morja, ki nekaj deset kilometrov proč naplavlja utopljene begunske otroke in ženske, dotlej smo sokrivi pri Kajnovem zločinu. Papeževe besede trkajo na vest vsega sveta: »Naj bo mir – to je krik tolikih današnjih Abelov, krik, ki se dviga do Božjega prestola. Zaradi njih si ne moremo več dovoliti, tako na Srednjem Vzhodu kot kjer koli drugod po svetu, da bi govorili: ‹Sem mar jaz varuh svojega brata?› (1Mz 4,9). Brezbrižnost ubija, zato hočemo biti glas, ki nasprotuje temu, da bi ljudje umirali zaradi brezbrižnosti drugih.«